
27 januari 2020 – Omnibus Financieringsinstrumenten

In de staatssteun regelgeving zitten we een beetje in de stilte voor de storm. De meeste staatssteunregels zijn voor hun looptijd geankerd op de Europese programmaperiode (2013-2020). En dat betekent dat de komst van een nieuwe programmaperiode (2021-2027) een update van de staatssteunregels gaat brengen. Doel van zo'n update is dan meestal de regelgeving te actualiseren en te vereenvoudigen, de uiteenlopende regels te stroomlijnen, het proces administratief te versnellen en "goede steun" (aansluitend bij EU-beleidsdoelen) te verruimen. De nieuwe Europese Commissie is net gestart en de ambities zijn hoog. Zo wil de Commissie minstens € 1.000 miljard investeren in energietransitie, u heeft dat vast gelezen. Dat soort ambities vraagt ook om vereenvoudiging, verruiming en versnelling van de staatssteun regels en procedures. Maar de ervaring leert ook dat verandering van de spelregels onzekerheid brengt: onduidelijkheid over nieuwe begrippen en definities, overgangsruis, haperende softwaresystemen, etc. Er wacht ons een **boeiend jaar** in staatssteun land. We volgen de ontwikkelingen op de voet en houden u op de hoogte.

Een belangrijke staatssteun ontwikkeling in Nederland is de recente oprichting van **Invest-NL**. Deze nieuwe nationale investeringsbank gaat met € 1,7 miljard in kas bedrijven financieren die zich bezighouden met innovatie en bijvoorbeeld de energietransitie. De rijksoverheid biedt daarmee meer slagkracht om bedrijven te financieren met publiek geld. Niet alleen via subsidies, maar nu ook met leningen en risicokapitaal (aandelen). Met aflossingen en rendement worden weer nieuwe projecten gefinancierd (het geld 'revolveert'). Revolverend financieren is een verstandige keuze van overheden voor sommige vormen van marktfalen. En noodzakelijk ook, want onze maatschappelijke doelen vergen een enorm investeringsvolume, dat krijg je met de inzet van subsidies simpelweg niet voor elkaar. In veel transitieprojecten zien we marktfalen, door grotere onzekerheden en lange terugverdientijden. Doel is dat Invest-NL juist dat marktfalen gaat tackelen. En ze hebben ook gelijk allemaal samenwerkingsovereenkomsten getekend met bestaande regionale publieke fondsen. Die krijgen daarmee weer veel meer financiële spankracht (lees: indirect fondsvolume).

Uit staatssteun optiek is de positie van Invest-NL interessant. Gaat Invest-NL met meer risico's en langere terugverdienperiodes wel een marktconform rendement maken? En moeten ze dat nou ook echt van hun aandeelhouder (het Ministerie van Financiën)? Het precieze **normrendement** van Invest-NL blijft onduidelijk. Terwijl de Algemene Rekenkamer juist betoogt dat je daar als opdrachtgever heel erg duidelijk moet zijn. Anders kan je tussentijds en na afloop nauwelijks verantwoorden wat je hebt gedaan en wat jouw toegevoegde waarde is. De staatssteun regels zetten betrokken partijen een duidelijke spiegel voor. Beoogt Invest-NL nu een positief effect op investeringen in Nederland en daarmee een (positieve) verstoring op de markt? Ja graag, want Invest-NL is niet zomaar een bank, er moeten juist meer energietransitie en Scale-up investeringen komen! We zien dan een (positieve) marktverstoring, die selectief met publiek geld wordt veroorzaakt, waarbij ondernemers een financiering ontvangen die ze op de huidige markt niet onder die voorwaarden kunnen krijgen en in sectoren die grensoverschrijdend zijn. Dan is er dus snel sprake van staatssteun? "Tenzij", zegt de Europese Commissie, "Invest-NL kan aantonen dat ze onder precies dezelfde voorwaarden opereert als private marktpartijen". Maar dan lijkt de toegevoegde waarde van Invest-NL juist gering, er is immers geen tekort aan kapitaal in Nederland. Dat lijkt een intrigerende catch-22 situatie! Of anders gesteld: Invest-NL is eigenlijk alleen maar relevant als ze (rechtmatig) financiering verstrekt die een element van staatssteun bevat!

De Europese Commissie heeft ondertussen geconcludeerd dat Invest-NL ook gerust **staatssteun kan en mag verstrekken**. De Commissie laat het aan Invest-NL over om eventuele staatssteun op individueel niveau nader te borgen onder de AGVV. De AGVV biedt immers ruimte mogelijkheden voor investeringssteun aan MKB, duurzame energie en andere gewenste transitie. Daarmee verdwijnt de staatssteunkwestie wat in de coulissen en gaat Invest-NL de markt op met een vrij flexibel mandaat. Dit spel zet trouwens bestaande regionale publieke fondsen in Nederland een belangrijke strategische spiegel voor: handelen de regionale ontwikkelingsmaatschappijen nou echt marktconform en staatssteunvrij zoals ze vaak betogen? En willen ze dat ook zijn?

Invest-NL en de regionale ontwikkelingsmaatschappijen richten zich juist op het marktfalen en willen de markt positief verstoren. Dat levert logischerwijze vaak staatssteun op en dat mag ook rechtmatig. Voor veel individuele financieringszaken moet er dan een AGVV-kennisgeving worden verricht om de financiering rechtmatig vorm te geven. En dat levert Nederland mogelijk een grote stroom aan kennisgevingen op, zeker als een groot aantal regionale fondsen, met hulp van Invest-NL, steeds meer projecten gaat financieren. Juist om zo'n **vloedgolf aan kennisgevingen** te voorkomen heeft het Kansen voor West programma (het EFRO-programma van West Nederland), in nauwe samenwerking met Lysias Advies, een slimme staatssteun oplossing bedacht. Kansen voor West (KvW) heeft een parapluregeling gelanceerd onder de naam "**Omnibus Financieringsinstrumenten**". Deze regeling bevat negen staatssteunvarianten, variërend van MKB steun, innovatie, starters, energiebesparing, duurzame energie en lokale infrastructuur. Gebaseerd op de meest voorkomende steunvarianten in de AGVV. De omnibusregeling bevat een gemakkelijk stroomschema en is in één keer onder de AGVV geborgd en door de Commissie geaccepteerd. Dat betekent dat individuele financieringstransacties uit fondsen die met KvW middelen worden gefinancierd, niet meer via een aparte kennisgeving onder de AGVV naar Brussel hoeven en dat scheelt een hoop administratief gedoe.

Ook geïnteresseerd om voor uw fonds een dergelijke omnibus te lanceren? Wij kennen de *ins and outs*, neem gerust contact met ons op voor meer informatie.

Meer informatie: Melvin Könings, 06 4262 7976, melvinkoenings@lysiasadvies.nl